

Publieke levens

Autobiografieën op de Nederlandse boekenmarkt 1850-1918

Public lives

Autobiographies on the Dutch bookmarket 1850-1918

proefschrift

ter verkrijging van de graad van doctor aan de
Erasmus Universiteit Rotterdam

op gezag van de
rectormagnificus

Prof. dr. S.W. J. Lamberts

en volgens besluit van het College voor Promoties.

De openbare verdediging zal plaatsvinden op

vrijdag 14 november 2008 om 11.00 uur

door

Margje Hendrika Huisman

geboren te Zwolle

Promotiecommissie:

Promotor:

Prof. dr.M.C.R. Grever

Overige leden:

Prof. dr. S. Janssen

Prof. dr. S. Stuurman

Prof. dr.M.L.Waaldijk

Copromotor:

Dr. J.A. Baggerman

Inhoudsopgave

hoofdstuk 1

Autobiografisch publiceren

Inleiding 9

De autobiografie in historisch perspectief 12

Een geschiedenis van het genre: van autobiografie tot *life narrative* 12

De Nederlandse traditie: egodocumenten en autobiografieën 17

Autobiografieën op de boekenmarkt 22

De boekenmarkt als strijdtoneel: autobiografisch schrijverschap 22

Nieuwe vormen van openbaarheid en de boekenmarkt 24

Een definitie als richtlijn 27

Het onderzoek: bronnen, methoden en opzet van deze studie 28

hoofdstuk 2

Autobiografieën op de Nederlandse boekenmarkt

Inleiding 39

De Nederlandse boekenmarkt in kort bestek 40

Titelproductie 40

Lezers: kopers en leners 43

Technische innovaties en prijsontwikkeling 46

Organisatie van het boekbedrijf 49

Commercialisering van de boekenmarkt 50

Autobiografieën op de Nederlandse boekenmarkt 54

Inventarisaties van Nederlandse egodocumenten 54

Publicerende autobiografen, een verkenning 55

Autobiografische titelproductie: boeken en bijdragen 57

Het aandeel autobiografieën op de boekenmarkt 59

Plaats, prijs en presentatie van autobiografieën 60

Bibliografische indeling 60

Formaten en prijzen 64

Vertaalbeleid 67

De pseudo-autobiografie 71

Broodschrijvers en vervalsers 73

Namen, portretten en autografen 79

Conclusies 82

5

6

publieke levens

hoofdstuk 3

'Wilt gij een roman? Vraag dan de geschiedenis'.

Reclame voor autobiografieën

Inleiding 93

Reclame in het boekbedrijf 93

Boekreclame 93

Selectie van bronnen 97

Reclame voor autobiografieën 99

Verkoopargumenten voor autobiografieën 101

Blijvende waarde voor weinig geld 101

'Tot afwisseling der gewone roman-lectuur' 106

Autobiografische bronnen en romantische geschiedenis 110

Meeleven met de actuele geschiedenis 114

Bouwstoffen voor een nieuwe geschiedschrijving 118

Voorbeeldige karakters en boeiende verhalen 122

De autobiograaf 126

Conclusies 133

hoofdstuk 4

Voorbeeldige, historische en ware levens.

Receptie van autobiografieën

Inleiding 143

Recensies en het boekbedrijf 145

De kritiek en de levensloop van boeken 145

Selectie van de tijdschriften 148

Recensies van autobiografieën 155

Receptie van autobiografieën 159

Voorbeeldige levens 159

De exemplarische autobiograaf 164

Historische levens 171

De betrouwbare autobiograaf 178

Ware levens 180

De autobiograaf als 'mensch' 189

Conclusies 197

7

inhoudsopgave

hoofdstuk 5

Strijd omschrijverschap.

Publicatiestrategieën van vrouwelijke autobiografen

Inleiding 210

Vrouwelijke autobiografen op de Nederlandse boekenmarkt 211

Hetmarktaandeel van vrouwelijke autobiografen 211

Bekeerlingen 212

Christelijke heldinnen 215

Historische vrouwen 220

Sensationele vrouwen 222

Voorbeeldige schrijfsters 226

Het autobiografisch schrijverschap van vrouwen 230

Auteurschap 230

De *ghosts* van Geertje Meinders, Grietje de Ruiters en Jansje Storm 232

Publicatie na de dood: het verborgen leven met God van Christjane Coeland 236

Voor eigen rekening: de bekeringsgeschiedenis van Doetje Reinsberg 238

Uit haar eigen geschiedenis geschreven: Wilhelmina Clifford Kocq van Breugel 242

De betaalde levens van Theo Bouwmeester 244

De jeugdherinneringen van Geertruida Bosboom-Toussaint 250

Betsy Perk en het vraagstuk van de anonimiteit 252

De geestelijke autoriteit van Elise van Calcar 255

Mina Krüseman en het auteursrecht 257

Het karakter van Anna de Savornin Lohman 262

Conclusies 268

hoofdstuk 6

'Eene soort van auto-biographie'. Slotbeschouwing 281

Bijlagen 293
Summary 318
Bronnen 324
Literatuur 326
Personenregister 343
Dankwoord 355
Over de auteur 357
Bijdragen tot de geschiedenis van de Nederlandse boekhandel 359